

Mirko Popović programski direktor i predsednik skupštine Regulatornog instituta za obnovljivu energiju i životnu sredinu (RERI) je ocenio da se naša zemlja nalazi u ekonomskoj i društvenoj tranziciji suviše dugo. Naveo je da su se privredni, industrijski i ekonomski resursi prodavali polako, po najboljoj ceni, a posledica takvih odnosa je da su političke i ekonomske elite zarobile ovu državu.

Zdravlje u Srbiji ne može da bude deo računa u potkusurivanju sa stranim investitorima koji investicije ne mogu da realizuju u državama gde se striktno poštuju propisi Evropske unije a mogu da ih realizuju ovde, rekao je Mirko Popović u onlajn emisiji Nezavisnog društva novinara Vojvodine pod nazivom „Kakva su naša prava?“. Nastavnica biologije i građanska aktivistkinja Zorica Radišić rekla je da se planovi, prema njenom mišljenju, donose prema potrebi investitora.

„Ja uvek podsećam da je Evropska komisija 2018. godine rekla da smo mi zarobljena država. Ta elita vodi dvosmerne bilateralne pregovore sa velikim investitorima od kojih neki imaju sumnjivu prošlost i ne mogu se pohvaliti da su sa sobom ostavili čist trag zaštite u smislu životne sredine, a takvi su Linglong i Rio Tinto. Sa njima vodite bilateralne pregovore koji su smešteni u okvir koji nije predviđen našim propisima. Vrlo često nemamo ugovore koji su ratifikovani već se radi o ugovorima koje potpisuje izvršna vlast sa velikim investitorima. Rezultat je bezakonje, uništavanje životne sredine i otimanje prirodnih resursa od građana“, kaže Popović.

Kada se govori o zaštiti životne sredine, Zorica Radišić je napomenula da su potrebe građana ignorisane od strane onih koji donose odluke. Ona kaže da se iznošenjem informacija u javnost ne očekuje da će se postavljati pitanja u vezi sa njima.

„Oni koji donose odluke doživljavaju javno slušanje kao da mi treba da čujemo njih, a ne da oni prepoznaju naše potrebe. Ova globalna, planska dokumenta bi trebalo da se donose pa da se u njihovom okviru rade planovi nižeg reda. Mi se susrećemo sa tim da se donose planovi prema potrebi investitora. Onda se očekuje da se tim igranjem žmurke sakriju kumulativni uticaji na razne životne sredine“, rekla je Zorica Radišić.

RERI je podneo blizu 10 zahteva za poništavanje građevinskih dozvola i pokrenuo više upravnih sporova zbog postupka procene uticaja buduće fabrike guma Linglong. Mirko Popović je rekao da je jedna od poslednjih aktivnosti te agencije bilo podnošenje krivične prijave, ovog puta protiv investitora i izvođača radova, zbog toga što se izgradnja fabrike ne odvija u skladu sa propisima koji regulišu planiranje i izgradnju bez adekvatne građevinske dozvole, što je krivično delo po mišljenju RERI-a.

„U najnovijem zakonu o opštem postupku uneta je odredba koja organizacijama civilnog društva i udruženjima daje pravo da se pojavljuju kao stranka u postupku pred sudovima i

da preispituju odluke organa javnih vlasti u slučaju kada štite opšti interes. Međutim, to pravo nije dovoljno korišćeno u praksi. RERI se konstatno poziva na taj član. Međutim, najčešće nam se dešava, posebno u slučaju Linglonga, da Pokrajinski organi i gradska uprava grada Zrenjanina nama tu aktivnu legitimaciju odbija. Ali, da bismo dobili svoje pravo, mi ga moramo aktivno koristiti. Ukoliko odustanemo, šta smo uradili. Ne predajemo insitucije ni prava onima koji su institucije i prava zarobili“, rekao je programski direktor RERI-ja.

Prema rečima Zorice Radišić, Zrenjaninci nisu čuli detalje same zamisli na organizovan i zakonom predviđen način kada je u pitanju fabrika Linglong.

„Osim tih podataka da se radi o nekom prijateljstvu, da su neka braća i tako dalje. Potom kamen temeljac, a sledeće što smo videli to je ogromna ograda. To je jedna šibcarska fora sa tom ogradom. U to vreme niko nije znao detalje celog događaja, a videlo se da tamo nešto niče. Nije bilo procedure uticaja, zato što piše jedna rečenica u nekom građevinskom pravilniku da za ogradu nije potrebna građevinska dozvola. Ne radi se samo o ogradi, već čega je deo ta ograda“, objasnila je Radišić.

Mirko Popović osvrnuo se na javnu raspravu o studiji uticaja na zaštitu životne sredine fabrike Linglong. Prema njegovom mišljenju, sistematski se radilo da se javna rasprava sakrije od javnosti. On je ocenio da izostanak javne rasprave doveo do nezamislivih situacija, da se izdaju građevinske dozvole bez potrebnih uslova ili da se odobravaju projekti koji nikako ne bi mogli da budu odobreni kada bi postojala adekvatna javna rasprava i uvid javnosti. Nakon deset godina primena zakona u oblasti zaštite životne sredine situacija nikad nije bila gora, smatra naš sagovornik.

„Novac će dati građani Srbije. Republika Srbija je odobrila oko 80 miliona državne pomoći plus 96 hektara poljoprivrednog zemljišta koji se procenjuju na sedam i po miliona. Dakle, nešto blizu 100 miliona evra će građani Srbije pokloni tom investitoru. Čini mi se da mnogi od nas mogu da budu veliki investitori kad bi sve to funkcionisalo na taj način. Dakle, degradacija životne sredine i otimanje resursa se često sprovodi pod krinkom nacionalnog interesa. Vlada Republike Srbije i dalje ne želi da objavi zaključak kojim je utvrdila nacionalni interes za Linglong. Zašto? Šta je to tako tajno u tom dokumentu? Mi smo tražili zaključak navodeći sednicu na kojoj je usvojen predmet tog zaključka i datum. Vlada je rekla da preciziramo zaključak. Takav postupak nije, rekao bih, dostojan ozbiljnih i odgovornih ljudi“, rekao je Popović.

Zorica Radišić osvrnula se i na odluku odbornika Skupštine grada Zrenjanina da se naziv opštinskog puta kroz radnu zonu Jugoistok u tom gradu nazove “Avenija Linglong”.

„Preporučila bih ljudima da nađu šta znači avenija. To je u nekom skupštinskom zasedanju,

za vreme preduzimanja oštih epidemioloških mera pod nekom tačkom progurano, eto tako da se ne vidi. Ali mi smo videli koji ljudi su tamo glasali i to jeste sramota“, kaže Zorica Radišić.

Popović smatra da su građani stavljeni u poziciju da na ovakve investicije gledaju kao na darove koji su izmoljeni od velikih svetskih moćnika i da je praksa koja se koristi u Srbiji uslovljena nedostatkom vladavine prava.

„Mogli su oni bilo gde u svetu, ali mi smo nekom političkom veštinom to uspeći. Pa nije tačno. Zašto ga nisu realizovali u Evropskoj uniji? Postoji nešto drugo iza toga. Nama se kao dar prikazuje zagađenje životne sredine koje se dešava u Boru i Smederevu. To je milost od investitora koji su došli da proizvode čelik i bakar. Proizvodi se i u drugim zemljama sveta, ali ovu praksu koju mi gledamo je ona koja je karakteristična za nedostatak vladavine prava, zarobljene institucije i slabost društva da se odupre takvim pogubnim projektima. Ukraš na jednom takvom neodrživom platnu jeste, između ostalog, avenija Linglong i slični igrokazi kojima nas izlažu političari ubeđujući nas da je to nama na korist. Pluća i zdravlje ne mogu da se stave na tas, a da se na drugi stavi plata od 30, 40 hiljada. Zdravlje u Srbiji ne može da bude deo računa u potkusurivanju sa stranim investitorima koji investicije ne mogu da realizuju u državama gde se striktno poštuju propisi Evropske unije, a mogu da ih realizuju ovde“, zaključio je Popović.

Incijativa Vazduh nije roba iz Zrenjanina u saradnji sa Zrenjanskom omladinskom razvojnom organizacijom i Nezavisnim društvom novinara Vojvodine realizuje seriju onlajn emisija „Zrekologija - ti se pitaš!“. Projekat se sprovodi u okviru programa „Snažno zeleno“, a finansira ga Evropska unija.

Izvor: voice.org.rs